

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ»

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітньо-професійна програма	Фізична культура і спорт
Факультет	Географії історії та туризму
Кафедра	Історії, теорії держави і права та філософії
Семестр	I
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська

Викладач	к.іст.н., ст. викл. Старжець Володимир Іванович
Контактна інформація	starzhets92@gmail.com

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Навчальна дисципліна спрямована на підготовку студентів до формування активної життєвої позиції, розвитку критичного мислення та об'єктивного сприйняття тривалості українського державотворчого процесу. Вивчення навчальної дисципліни включає аналіз процесів, явищ, історичних фактів, закономірностей і особливостей історичного розвитку України, вітчизняної матеріальної та духовної культури від найдавніших часів до сьогодення.
Мета та цілі	Вивчення цієї дисципліни дає можливість студенту осягнути суть історичних процесів, що відбувалися в Україні від найдавніших часів до сьогодення, оволодіти історичним фактажем. Вивчити основні періоди розвитку української культури, дати історичну оцінку проблемам етногенезу та культурогенезу українського народу. Завдання: вивчити здобутки української матеріальної та духовної культури від її витоків до сьогодення; розглянути особливості вітчизняної історії, визначити її місце і роль у сучасному світовому культурному просторі; реалізувати в навчально-виховному процесі завдання виховання національної свідомості, громадянських якостей української молоді, становлення професійного мислення.
Результати навчання	У результаті вивчення дисципліни студент оволодіє знаннями та розумінням основних концепцій, теорій та етапів розвитку Української держави. Сформує здатність орієнтуватися в історичному часі, застосовувати періодизацію як спосіб пізнання історичного процесу, доцільно використовувати категоріально-понятійний апарат і хронологію історичної науки. Ефективно й верифіковано працюватиме з різними джерелами історичної інформації, будуватиме усні й письмові висловлення щодо історичних фактів, історичних постатей та історичної теорії. Характеризуватиме об'єктивно й неупереджено історичні події, постаті та культурні процеси різних періодів національної історії. Пояснюватиме та аналізуватиме суспільні явища, процеси й тенденції у державі та світі. Умітиме зрозуміло і недвозначно доносити знання та пояснення до учнів

	закладів загальної середньої освіти.
Соціально-психологічні аспекти професійної компетентності (Soft skills)	Під час вивчення дисципліни студент отримує можливість формувати та розвивати soft skills - соціально-психологічні аспекти професійної компетентності: громадянську позицію, навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння вирішувати конфліктні ситуації, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміти важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність та інше
Пререквізити	Базові знання з дисциплін: «Філософія», «Правознавство», «Психологія».

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання	К-сть балів
1. Предмет і завдання курсу. Витоки української державності та національної культури	Предмет, завдання та структура курсу «Історія української культури». Духовна та матеріальна культура. Матеріальна культура, мистецтво та релігія первісності (анімізм, фетишизм, тотемізм, магія). Трипільська культура та її особливості. Мистецтво та релігійні вірування кіммерійців, скіфів та сарматів. Культура античних міст-держав на території України. Проблема походження слов'ян. Зарубинецька та черняхівська культури. Релігійні вірування та міфологія східних слов'ян.	Анотація матеріалу	6
2. Становлення державності на теренах України. Культура Київської Русі та Галицько-Волинського князівства	Проблема становлення державності у східних слов'ян. Культура Київської Русі крізь призму взаємовідносин Схід–Захід (кочовий світ, Візантія, Європа, Близький Схід). Християнізація Русі та її значення для розвитку української культури. Загальна характеристика мистецтва Київської Русі (архітектура, літописання, музика, живопис та театр). Соціально-політичні та культурні особливості Галицько-Волинського князівства. Освіта, наука, архітектура та образотворче мистецтво Галицько-Волинської держави (XII – середина XIV ст.). Інкorporація українських земель до складу Литви та Польщі.	Практичні завдання, робота з історичними картами	6
3. Епоха козацтва. Культура українського бароко.	Причини виникнення козацтва. Дмитро Вишневецький. Виникнення Запорозької Січі, її адміністративно-територіальний устрій, господарство, традиції. Військове мистецтво. Українська національна революція середини XVII ст. Особливості адміністративного та політичного устрою Гетьманщини та Слобідської України у складі Московської держави. Гетьман І. Мазепа, його внутрішня та зовнішня політика. Остаточна ліквідація автономних прав України. Запорозька Січ в кінці XVII – XVIII ст. І. Сірко. Розвиток історичної самосвідомості. Особливості українського бароко (архітектура, література, музика, театр). Григорій Сковорода – останній геній Старої України.	Проекти, практичні завдання	6
4. Україна у XVIII–XIX ст. Національне відродження	Причини, передумови та періодизація українського національного відродження. «Історія Русів». «Енеїда» І. Котляревського. Початок національного відродження на західноукраїнських землях. «Руська трійця». Кирило-Мефодіївське товариство та ідея єдності слов'янських народів. Тарас Шевченко – ідеолог модерної України. Зростання національної самосвідомості. Реформи 1860-1870-х років у Російській імперії та їх вплив на соціально-економічний та політичний розвиток України. Громадівський рух. Галичина – український П'ємонт. Утворення політичних партій. Роль І. Франка та М. Грушевського в національно-культурному русі. Вплив реалізму на розвиток українського мистецтва (література, театр, музика, живопис).	Робота в групах, семінари-дискусії	6

5. Україна на поч. ХХ ст. Українська національна революція 1917–1921 рр.	Промисловий переворот, урбанізація та початок руйнування традиційного села. Зародження націоналізму. Політизація суспільного життя в Наддніпрянській Україні. Перша спроба революції у 1905 р. Лютнева революція в Петрограді та спалах національно-політичного відродження в Україні. Центральна Рада. Боротьба за незалежність України. Процес зростання національної свідомості «із селян до нації». Формування ідеї соборної України. Культурний рух періоду Центральної Ради. Формування української національної школи. Національно-культурна політика Гетьманату. ЗУНР. Створення української вищої школи. Українська Академія Наук. Видавнича справа. Преса. Театр. Автокефалія Української православної церкви. Наслідки і уроки українських визвольних змагань.	Кейси, тести	6
6. Українські землі в міжвоєнний період (1921–1939 рр.).	УСРР та національна культура в умовах більшовицького тоталітарного режиму. Політика «українізації» та її вплив на українську культуру 20-30-х років ХХ ст. «Розстріляне Відродження». Розвиток освіти та ліквідація неписьменності. Літературний процес та М. Хвильовий. Український театр Леся Курбаса. Сталінський терор та його наслідки для української культури. Боротьба проти радянської влади. Голодомор 1932–1933 рр. – геноцид українського народу. Радянська Україна в умовах більшовицької тоталітарної системи. Західноукраїнські землі у складі іноземних держав. Діяльність західноукраїнських політичних сил у боротьбі за Українську державність.	презентації, тести	6
7. Українські землі в роки Другої світової війни (1939–1945 рр.).	Українське питання в політиці іноземних держав напередодні Другої світової війни. Культурні орієнтації українського націоналізму. Початок Другої світової війни. Політика радянізації західноукраїнських земель. Напад Німеччини на СРСР та окупація України. Український національно-визвольний рух. Нацистський «Новий порядок». Рух Опору українського народу проти іноземної окупації. Вирішальні бої німецько-радянської війни на українській землі. Вигнання німецьких загарбників з території України. Наслідки Другої світової війни для України. Внесок українців у перемогу Союзників. Розвиток культури України під час Другої світової. Панування соцреалізму в культурному житті УРСР.	Індивідуальні проекти	6
8. УРСР у 1944–1990 рр. Особливості культурного розвитку.	Повоєнна Україна. «Відлига». Розвиток народного господарства у 1950-60-х рр. Лібералізація суспільно-політичного життя. Економічні реформи та їх наслідки. Шестидесятники. Ідеологізація культурного життя і посилення русифікації. Зародження дисидентського руху. Україна в період загострення кризи радянської системи (1965-1985 рр.). Неосталінізм. Діяльність П. Шелеста. В. Щербіцький. Конституція УРСР 1978 р. Наростання економічної кризи. Дисиденти і опозиційний рух. Утворення Української Гельсінської Спілки (УГС). Політичні репресії, погіршення економічної ситуації. Чорнобильська катастрофа. Початок формування системи багатопартійності в Україні. Горбачовська перебудова. Національна культура в умовах зростання національно-культурної ідентичності.	Кейси, практичні завдання	6
9. Здобуття Україною незалежності. Розбудова національної державності.	Національно-культурне відродження в Україні в середині 80-х – на початку 90-х рр. та його особливості. Декларація про державний суверенітет України 16 липня 1990 р. Серпневий заколот. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р. Грудневий референдум. Внутрішньополітичні процеси та міжнародна політика молодого держави. Україна за президенства Л. Кучми (1994–2005), Помаранчева революція і президентство В. Ющенка. Внутрішня та зовнішня політика В. Януковича. Тиха окупація українського державного апарату, російська агентура. Причини, перебіг та наслідки «Революції	Практичні завдання, семінари-дискусії.	6

	Гідності». Анексія Криму та збройна агресія РФ на сході України. Консолідація українського народу та опір агресору. Внутрішня і зовнішня політика П. Порошенка. Президентство В. Зеленського. Повномасштабне вторгнення РФ. Україна в умовах війни за незалежність.		
10. Духовний та культурний розвиток в незалежній Україні.	Риси нової соціокультурної дійсності. Проблема типології української національної культури. Фактори зростання національної та культурної самосвідомості. Перспективи розвитку української культури у сучасних умовах. Специфічні риси українського постмодерну. Формування української національної ідентичності. Проблеми розвитку української культури у контексті глобалізації. Українська церква і релігія у XXI столітті. Культура української діаспори кінця XX – початку XXI ст. Реформування української освітньої сфери. Внесок вітчизняної науки у світовий розвиток. Досягнення українського спорту. Діяльність Української держави на світовій арені. Україна в умовах ідеологічної війни та збройної агресії РФ. Роль національної культурної сфери в протидії російській ідеологічній експансії.	Підготовка презентацій Тести	6

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Баран В. К. Даниленко В.М. Україна в умовах системної кризи (1946-1980-ті рр.). К.: Альтернативи, 1999. 304 с.
2. Баран В., Войтович Л., Зайцев О., Зайцев Ю. та ін. Історія України: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. 3-є вид., перероб. і доп. Львів: Світ, 2002. 520 с.
3. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні 1917–1953. Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз. У 2-х кн. К.: Либідь, 1994.
4. Бойко О. Д. Історія України: навчальний посібник Київ: Академвидав, 2010. 688 с.
5. В'ятрович В. Україна. Історія з грифом «Секретно». Харків: КСД, 2023. 512 с.
6. Верстюк В. Українська Центральна Рада. Київ, «Заповіт». 1997. 342 с.
7. Війна і міф. Невідома Друга світова / за заг. ред. О. Зінченка, В. В'ятровича, М. Майорова. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2016. 272 с
8. Голодомор 1932–1933 років в Україні як злочин геноциду згідно з міжнародним правом: зб. наук. пр. / М. Антонович та ін.; наук. ред.: В. Василенко, М. Антонович. Вид. 3-тє, допов. К., 2014. 363 с.
9. Грицак Я. Й. Нариси з історії України: формування української модерної нації. Київ: Генеза, 2000. 249 с.
10. Грушевський М. Ілюстрована історія України з додатками та доповненнями / Укладачі Й. Й. Брояк, В. Ф. Верстюк. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2007. 736 с.
11. Жив'юк А. За московським часом: контрверсії радянської Рівненщини (кінець 1930-х – кінець 1950-х років). Рівне, 2011. 186 с.
12. Ільющин І. І. Протистояння УПА і АК (Армії Крайової) в роки Другої світової війни на тлі діяльності польського підпілля в Західній Україні. Київ, 2001. 287 с.
13. Історія держави і права України. У двох томах. Том 1. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. Київ: Концерн ВД «Ін Юре», 2003. 656 с.
14. Історія України та її державності. Курс лекцій: Навч. Посібник / Л. Є. Дециньський, С. В. Терський, І. Я. Хома та ін. Львів: Видавництво «Львівська політехніка», 2009. 476 с.
15. Історія української культури. 3-тє вид. К.: Либідь, 2000. 656 с.
16. Кісь О. Українки в ГУЛАГу: вижити, значить перемогти. Львів, 2017. 288 с.
17. Майдан від першої особи. 45 історій Революції гідності / упоряд. Т. Ковтунович, Т. Привалко. Київ: Укр. ін-т нац. пам'яті, 2015. 320 с.
18. Папакін Г. Павло Скоропадський: патріот, державотворець, людина: історико-архівні нариси. К., 2003. 282 с.
19. Патриляк І. «Встань і борись! Слухай і вір...»: українське націоналістичне підпілля та повстанський рух 1939–1960 рр. Львів: Часопис, 2012. 592 с.
20. Плохій С. Брама Європи / пер. з англ. Р. Клочка. Харків: «КСД», 2016. 496 с.
21. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. 3-тє вид. Київ: Либідь, 1995. 608 с.
22. Світлична В. В. Історія України: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. 4-є вид. Київ: Каравела, 2007. 400 с.
23. Старжець В. І. Опір західноукраїнської шкільної молоді радянському тоталітарному режимові у 1944–1953 рр. Радянські репресії у західних областях України (1939 – 1953)/ відп. ред. В. Ільницький. Riga, Latvia: "Baltija Publishing", 2022. 374 с. (С. 184–201).
24. Україна в Другій світовій війні: погляд з XXI століття. Історичні нариси / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова колегії), НАН України. Інститут історії України. К., 2015. Кн. 3. 943 с.
25. Україна крізь віки. Від давнини до сучасності. Т. 1-15. URL <http://surl.li/ksvzw>
26. Усна історія російсько-української війни (2014–2018 роки) / за ред. В. В. Мороко. Вип. 4. Київ: К.І.С., 2018. 384 с.
27. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України. 4 видання, К.: Критика, 2009. 584 с.
28. Ярош Б. Тоталітарний режим на західноукраїнських землях 30–50-ті роки ХХ ст. (історико-політологічний аспект). Луцьк: «Надстир'я», 1995. 175 с.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Під час виконання завдань вимагається дотримання правил академічної доброчесності. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів

Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-4)	24
Змістовий модуль 2 (теми 5-10)	36
Підсумковий контроль – іспит	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни